

obdarjenimi in tako izvrstno končal ljubljansko gimnazijo, da nepristrano reči smemo, daje k diki slovenskej mladosti. Kdor bi se rado prepirčal o resnici naših besed, brzo naj seže po Abunu Solimanu . . . Konci teh vrstic naj iskreno izrečemo željo: Bog nam poživi našega Umeka še dolgo let v korist in slavo slovenske naše domovine!“ —

Pač res, dika slovenske šolske mladosti je bil A. Umek Okiški, in deloval je tudi pozneje v korist in slavo slovenske naše domovine tako, da se po pravici priporočati sme vsem dijakom v zgled in posnemanje. Tako si ga je za učenika in vodnika izbral bil mladi pesnik, dijak Franjo Ser. Levec, že l. 1863 po Torbici zv. II, kjer v pesmi „Blazemu prijatelju“ obéta, da spominjati se ga hoče vedno ter po terdni poti hoditi za njim, „ki pokazal zvezdo mi je pravo, v poezijo nebeško zdravo“. (Glej Jezičn. 1875.) Gotovo — nikdar ne bi se kesal, ako véрно bi ga bil nasledoval. —

Mladina potrebuje vzorov. Blagor vsem, kateri dobijo prave vzornike v posnemo! Pervi in poslednji vzornik nam je Kristus. To je Okiški zvesto spoznaval v vsem svojem popevanji, toraj je pa tudi poezija njegova dar nebeški, kateri od zgoraj navdihnjen — povzdiga zopet navkviško — k viru vse dobrote, pravice in lepote. Kako svetla, mila, veličastna je njegova poezija v slutji vesoljnega soglasja, o Bogu, človeku, naravi, o času in večnosti, o radostih pa britkostih posvetnih, o narodu slovenskem in slavi njegovi, o veri, upanji, o najviši moči ljubezni itd. — Kako vse drugačno je ono iz Nemčije žalibože že tudi v naše slovstvo vrinjeno popevanje, kojemu predmet je „Weltschmerz, Eman- cipation des Fleisches und des Weibes, und revolutionäres Umkehren der Dinge“ (cf. Eichendorff 2, 116; pr. Pesmi, zložil Boris Miran, na Dunaji, 1869 itd.) — „Poesie, welche nicht der Wahrheit gewidmet ist, schimmert ohne zu wärmen; Bethörte laufen dem hüpfenden Irrwische nach: er erlischt, und läßt sie im Sumpf (F. L. Stolberg).“ — Ako je res o dveh čislovanih velikanih nemških: „Göthe ist ein Meister schöner Form bei unsittlichem Gehalt“ (W. Menzel) in o Schillerju „er suche das Christenthum ohne Christus;“ — kako previdno je ravnati kersčansko-katoliški mladini z drugimi, o katerih piše Eichendorff 1, 285: „Die Religion der reinen Menschlichkeit (Humanität) d. h. des pantheistischen Rationalismus hat in der That bis auf den heutigen Tag die deutsche Poesie fast ausschließlich beherrscht u. s. w.“ — Ako je v časi strup, kako morem pijačo priporočati komu, če je tudi časa umetno narejena, zlata ali sreberna! — „Kaj sem jaz brez tebe, o Bog! poprašuje sv. Avguštin, ter odgovarja: vodnik, kateri sam sebe vedem v brezdno“. — Da bi marsikteri voditelji seboj ne vodili tudi družih po poti, ktera se človeku zdi prava, toda nje konec pelje v — smert! (Preg. 14, 12.)

Nikdar pa pozabljen ne more biti pevec, kateri je zvesto po glasilki

svoji popeval slavo Božjo in čast domovine slovenske, in kateri to, kar je kazal o ranjkem Slomšeku, v resnici poje in naj vedno prepeva nadepolni mladini slovenski:

»Ne zábite, slovenski sini zalil
Edino prava je resnice pot;
Zastonj bi sreče si brez nje iskali,
Zagázili bi v mrežo hudih zmot.
Zató glasovi vaši kot kristali
Naj čisti bodo vedno in povsod,
Plamenov zračnih se le naglo skrije —
Žar zvezd nebeskih pa na veke sije.«

»Tedaj zatiraj berž peklenske zmaje,
Če v dom ti sili kdaj neverski hrum,
Prihodnjost hrani ti cveteče mlaje,
Daravno jutro je, imej pogum;
Za solncem tvojega svetá tečaje
Naj suče blago serce, bister um:
Potem bo srečna tvoja očetnjava,
Slovenski rod, in večna tvoja slava!«

Spominske slike iz svetovne razstave l. 1873.

Načertuje Jos. Levičnik, učenik.

Motto :

„Človek se uči
Dokler živi.“

Narodska prialovica.

Prestopivši k popisu razstave naj po obljubi govorim o šolstvu nekoliko bolj obširno. Kot zvest in za pravi resnični blagor naše občne avstrijske domovine vnet, ob enem pa tudi za šolski napredek zavzet rodoljub hočem najprej kaj povedati o tem, kar so bili v oziru in v prid domačega šolstva omislili in tudi speljali trije verli dunajski gospodje: arhitekt Krumholz, šolski vodja dr. Schwab in ministerski svetovalec dr. Lorenz. Želeli so namreč pokazati v djanski resnici: kakošna času primerna, lična in v stroških ne pretirana šolska poslopja naj bi se stavila po kmetih. Krumholz je bil prevzel v oskerb speljavo in doveršitev šolska in gospodarska poslopja, ter telovadnico; dr. Lorenz vpravno verta; Schwab pa notranjo šolsko opravo. (Stroški so bili poplačani s prostovoljnimi doneski.) Na 130 □metrov velikem prostoru

stalo je tedaj: šolsko poslopje, telovadnica, hlev, bučelnjak, dvor šolski in kuhinjski vert. Šolska hiša je imela dva vhoda; enega za učence na zapadni, drugega na vzhodni (vertni) strani. Nad durmi šolarskega vhoda je bilo napisano: „Lernet, strebet, wachset, blühet!“ — Prišedšemu v malo vežo se je videla priprava za snaženje obutala, ob stenah pak so bile napravljene klopi za oddih in odpočitek šolarjev, ali pa onih, ki bi taiste morda ali do šole pospremili, ali pa za spremljevanje na dom čakali. Iz veže je peljal vhod v pisarnico učiteljevo, in bile so tudi stopnice v zgornje nadstropje. Oglejmo si najpred pisarnico. Stene njene so bile opete s slikami gospodarskih modelov, cepičev, z Hartingerjevimi tablami itd. Oprava te sobe je bila: pisna miza, knjižna omara in mali harmonium. Tik pisarnice se je nahajala prav pripravna, prostorna in svitla soba za stanovanje učitelju. Tu smo videli zopet po stenah poobéšenih mnogo raznovrstnih slik za kazavni poduk; stiskalno - posušena zelišča in rastline (herbarium); suha žitna plemena s korenino, stebлом in sadom; — še bolj zanimive stvari pa so bile naložene v predalih s steklom pokritih po mizah ob stenah. Videli so se vsi potrebni pripomočki za svilorejo, ter mnogo različnih kokonov; — sredstva za napravo sladkorja iz pese; — zbirke kovin, metuljev, žuželkov, kebrov in školk; djanjska ilustracija berilnemu opisu: ovca; tudi vse nove mere in uteži. — Sredi sobe je ležala na mizi knjiga, v katero so vpisovali obiskovalci svoja imena, ter povabljeni bili, dostavljati o tej šoli, njeni vravnavi itd. svoje opombe. Poleg te sobe bila je kot stranska soba zelo prostorna kuhinja z hranilnim ognjiščem (Sparrherd). Vse je bilo tu tako snažno, da kuhinja more o zimskem času služiti tudi za stanico. V zgornjo nadstropje so peljale prostorne stopnice, katere so bile ob sredi kaj okusno razsvitljene z velikim prozorom iz barvane steklenine. Tik pod prozorom je bila vzdana kamnitna spominska plošča z napisom: „Mit Ehren sei an die gedacht, die einen Stein, auch noch so klein, zu diesem Baue dargebracht“. Iz zgornje veže, kjer je stala pri steni ob levi roki umivalna omara, peljali so trije vhodi. Stopnicam ravno nasprotni vhod je vodil v učno dvorano; oni k levi v sobo, namenjeno za shranjevanje učnih pripomočkov, ki je ob enem tudi šolska izba za ženska ročna dela; — k desni pa na stranišče, kakor tudi v posebno sobico za shranjevanje zgornjih oblačil, dežnikov i. t. d. — Podajmo se najprej v glavno učno dvorano. Stavljala se nam je pred oči kot 29' dolgo, 12 1/2' široko in 12' visoko prostorišče, razsvitljeno po šestih oknih, zmed katerih je sipalo čvetero svitlobo od leve strani, dvoje pa od zadej. Da se odvrča solnčna bliščoba, po okoliščinah prevelika, so bila zagrinjala iz čverstega neubeljenega platna, katera so se v nasprotju z drugimi zagrinjali od spodaj gor nategovala. Stene so bile pobarvane svitlo-zeleno. 30 dvasedežnih pruk je kazalo, da je šola vravnana za